

Esiliff. krt 29/4.3.1950

RAUMA VERMUNTILA KALLIO

Kaivettu 20. 8. - 5. 9. 1979

Rauma Vermunttila Kallio 20. 8. - 5. 9. 1979

Morbykeraamisen asuinpaikan kaivaus 1979

Kunta: Rauma mlk

Kylä: Vermunttila

Tila: Kallio

Maanomistaja: Kaiku Kajantola

Peruskarttalehti: 1132 10 painettu 1962

Kaivausalueen koordinaatit: x= 6770 45

y= 531 03

Löydöt: TYA 156:1 - 95

Valokuvien negatiivit: TYA 2536 - 2567

Kartat: n:o 1, Paalutus-, pinta- ja pohjavaaituskartta

2, Pintaprofiilikäyrät

3, I taso, ruudut: 10-15/4-5, 10-11/6, 18/9,
10-17/10-13, 18/10, 10-15/14-15

4, II taso, ruudut: 10-15/4-5, 10-11/6, 18/9,

10-17/10-13, 18/10, 10-15/14-15

4a, IIa taso, ruutu: 11-12/10-11

5, III taso, ruudut: 12-15/4-6, 18/9, 12-17/10-13
18/10

6, IV taso, ruudut: 12-15/4-6, 18/9, 12-17/10-13,
18/10

7, V taso, ruudut: 14-15/4-6, 18/9, 13-17/10-13,
18/10

8, VI taso, ruudut: 14-15/4-6, 18/9, 14-17/10-11,
18/10

9, VII taso, ruudut: 14-15/5-6, 14-15/10-11, 16-17/10

10, VIII taso, ruudut: 14-15/5-6, 14-17/10

11, Profiilikartta

Yleiskartta 1: 20 000

Näyttöet: liite 2

Kaivaushistoriikki

Rauma mlk:n Vermunttilan kylän Kallion talon metsässä sijaitse-
vasta sorakumpusta oli talon isäntä Kaiku Kajantola soraa ottaes-
saan löytänyt paloja ns. Morbykeramiikkaa. Koska muinaisjään-
nöksen alueellisesti ja ko. alueen vähäisten tutkimusten vuoksi, aina-
kin moniin lähi kuntiin verrattuna, sopi Turun yliopiston arkeo-
logian osaston ohjelmaan, anottiin Museovirastolta lupaa kai-

vausten suorittamiseen ja se saatiin 24.5. 1979, kirje n:o 4224. Viimeksi Rauma mlk:n alueella Vermuntilassa kaivettiin kesällä 1951, jolloin tohtori V. Luho tutki roomalaisajan röykkiön.

Kävimme kesällä 1979 yhdessä prof. Salon kanssa tutustumassa alueeseen ja varsinainen kaivaus aloitettiin loppukesästä. Kaivauksen rahoitus järjestyi Rauma mlk:n myöntämän määrärahan sekä valtion kaivajille maksaman työllistämistuen turvin. Kaivajia oli neljä, kaikki kokopäiväisiä. Kartoituksen ja valokuvauksen suoritin itse. Varsinaisten kaivauksen saamiseen ja rahoitukseen liittyvien valmistelutöiden lisäksi toimi prof. Unto Salo myös kaivauksen valvojana.

Kaivausalueen sijainti ja kuvaus

Kaivausalue sijaitsee 10 km Rauma - Turku pikatietä Turkuun päin, josta käännytään oikeaan Vermuntilan kylään, tästä 1,8 km ja edelleen vasempaan, 150 m ja kääntyminen vasempaan, 80 m ja kääntyminen vasempaan sekä 800 m metsätietä, sen oikealla puolella. Kaivausalue sijaitsee Pitkäjärven ja Laurikkalan kallioiden välisessä metsämaastossa n. 70 m Pitkäjärvenkallioiden itäpuolella. Maasto on loivasti itää kohti laskevaa. Paikalla oli loiva sorakumpare halkaisijaltaan n. 12 m (kartta 2), jonka lähes keskustaan Kajantolan isäntä oli soranotossa lohkaissut n. 4 m leveän, n. 9 m pitkän ja lähes 1 m syvän kaivannon.

Kasvustoltaan kumpare oli ympäröivästä - mäntyjä ja kanervaa kasvavasta - alueesta poikkeava. Kumpareella kasvoi rehevää saraheinää, kieloja ja lounaisnurkassa saniaisia. Ennen soranottoa paikalla oli kasvanut myös koivuja, nyt vain runsaasti männyn ja kuusen taimia (kuvat 1 ja 2). Kaivausalueen koillisnurkassa, heti ruutujen 17/11-13 takana, oli suuri maakivi.

Kaivauksen suoritus ja alueen korkeus

Kaivausalueelta poistettiin lapioin turvekerros, minkä jälkeen alus jaettiin 2 m x 2 m ruutuihin, jotka kaivettiin 10 cm syvyisinä tasaina normaalisti puhtaaseen moreeniin asti (kartta 1).

Kiintopisteen, joksi valittiin suurehko kivi kaivausalueen länsireunasta, ja kojeen paikka on merkitty karttaan n: o 1. Lähin valtakunnallinen kiintopiste sijaitsi n. 300 m päässä, Pitkäjärvenkallioiden laella, ja sen korkeus on 43 m N60 järjestelmässä (liite 1). Tästä korkeuspisteestä siirtämällä saatiin kaivausalueen keskellä (ruutu 14-15/10-11) kulttuurimaan alkamiskorkeudeksi 37,5 m m.p.y.

Kiinteät muinaisjäännökset ja löydöt

I tasossa (kartta n:o 3) maa oli voimakkaan likaisen ruskeaa ja kaivannon itäpuolisella kaivausalueella esiintyi runsaasti nokimaaläikkiä. Erityisen nokipitoista maa oli kaivannon itäreunalla, ruutujen 12-17/10-11 alueella. Kaivannon länsipuolella nokimaata esiintyi ruudun 13/4 alueella sekä hajallaan olevia hiililaikkuja ruutujen 13-15/4-6 alueella (kuvat 3 ja 4).

Keramiikkaa I kerroksesta löytyi aivan kaivannon länsireunasta, ruutujen 13-14/5-6 alueelta sekä pari palaa kaivannon itäpuolelta, ruudusta 10-11/14-15. Kaivannon itäpuolelta löytyi lisäksi kvartsi- ja itämerenporfyryri-iskoksia.

II tasossa (kartta n:o 4, kuvat 5 ja 6) kaivannon länsipuolella tumma kulttuurimaa supistui puoleen käsittäen vain ruudut 12-15/4-6. Aivan kaivannon reunassa, ruutujen 14-15/4-6 alueella oli pitkänomainen kiveys, jonka eteläpäästä löytyi keramiikkaa. Kiveyksessä ei esiintynyt hiiltä eikä nokimaata. Kaivannon länsipuoliselta kaivausalueelta löytyi II kerroksesta myös muutamia kvartsi- ja itämerenporfyryri-iskoksia.

Kaivannon itäpuolisella alueella kulttuurimaa supistui myös itä- ja eteläosastaan ja nokimaa hahmottui kahdeksi yhtenäiseksi kentäksi kaivannon reunoille. Ruutujen 12-13/10-12 alueella tämä nokimaa oli erittäin voimakas ja heti II tason alapuolelta, ruutujen 11-12/10 alueelta paljastui suorakaiteen muotoinen, nyrkin ja kahden kokoisten, palaneiden kivien muodostama, yksi-kerroksinen kiveys. Kivien ympärillä ja erityisesti väleissä maa oli voimakkaan nokipitoista (kartta n:o 4a, kuva 7) Kiveyksestä ei tullut löytöjä.

III tasossa (kartta n:o 5) kaivannon länsireunassa, ruutujen 14-15/5-6 alueella jatkui kiveys edelleen, ja sen eteläpäästä löytyi edelleen myös keramiikkapaloja. Itse kiveyksessä ei ollut hiiltä tai nokimaata (kuva 8).

Kaivannon itäpuolisella kaivausalueella tumma kulttuurimaa supistui entisestään, erityisesti eteläosastaan. Selvää nokimaata esiintyi vain kaivannon reunalla, ruudun 13/10-11 alueella. Löytöinä III kerroksesta tuli pääasiassa kvartsi- ja itämerenporfyryri-iskoksia, mutta myös muutamia keramiikkapaloja.

IV tasossa (kartta n:o 6) kaivannon länsipuolisella kaivausalueella tumman ruskeaa kulttuurimaa muodosti puoliympyrän ruutujen 14-15/5-6 kiveyksen ympärille. Kiveyksen etelä- ja länsiosissa oli nokimaata ja hiililaikkuja. IV kerroksesta ei löytynyt

keramiikkaa eikä muita löytöjä.

Kaivannon itäreunalle hahmottui mustan ruskeasta maasta kaksi perättäistä puoliympyrää, ruutujen 14-18/10-11 alueelle (kuva 9). IV kerroksen löytöinä tuli edm. puoliympyröiden etelä- ja itäpuolelta, ruutujen 12-13/10-11 ja 12-17/12-13 alueelta muutama pala keramiikkaa ja kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

V tasossa (kartta n:o 7) kaivannon länsipuolisen kaivausalueen puolipyöreä, tummanruskeana erottuva alue ja sen sisällä harva kiveys jatkuivat edelleen. Kivien välissä esiintyi pieniä hiililäikkäitä (kuva 10). Kivien välistä löytyi muutama keramiikkapala.

Kaivannon itäreunalla esiintyi kaksi perättäistä, voimakkaan, mustan nokimaan ja nyrkin ja kahden kokoisten, palaneiden kivien muodostamaa puoliympyrää. Ympärillä maa oli puhdas, soran ja moreenin sekainen (kuva 11). Eteläisestä nokimaa-alueesta ja sen ympäriltä, ruutu 14-15/10-11, löytyi V kerroksesta runsaasti kivilaji-iskoksia sekä tämän itäpuolisesta ruudusta 14-15/12-13 kolme keramiikkapalaa ja kvartsi- ja kivilaji-iskoksia. Toisesta nokimaa-alueesta, ruutu 16-17/10-11, löytyi runsaasti keramiikkapaloja, osaksi myös ruudun 16/10 puolelta sekä kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

VI tasossa (kartta n:o 8) kaivannon länsireunan kulttuurimaan länsireunassa oli nokimaata ja hiililäikkäitä. Mitään löytöjä ei VI kerroksesta tullut.

Kaivannon itäreunan pohjoisen nokimaa-alueen kiveys loppui, mutta eteläisen tihentyi (kuva 12). Kummastakaan ei tullut VII kerroksesta löytöjä.

VII tasossa (kartta n:o 9) kaivannon länsireunan kulttuurimaa-alue muuttui muodoltaan pyöreäksi ja sen reunoilla oli voimakas hiiltyneen puun muodostama kerros. Ei löytöjä.

Kaivannon itäreunan nokimaa-alueet jatkuivat edelleen. Pohjoisen alueen eteläreunassa oli kiveystä, mutta eteläisen nokimaa-alueen kiveys päättyi. Ei löytöjä.

VIII tasossa (kartta n:o 10) kaivannon länsireunan nokimaa-alueen ympyrä pieneni jonkin verra ollen halkaisijaltaan nyt runsaan metrin. Reunoilla oli edelleen vahva hiiltyneen puun kerros. Ei löytöjä.

Kyös kaivannon itäreunan nokimaa-alueiden reunoilla oli nyt

vahva hiiltyneen puun kerros ja eteläisen alueen keskellä tuli esille taas kiveys. Kummastakaan ei ollut löytöjä.

IX kerroksessa nokimaa-alueet päättyivät. Kaivannon länsireunan kiveyksen alueella nokimaata esiintyi pääasiallisesti vasta pohjalla kiveyksen päätyttyä. Kuoppa oli tasapohjainen. Kaivannon itäreunan kuopat olivat voimakkaan nokimaan ja palaneista kivistä muodostuneiden kerrosten täyttämät. Kuopat olivat tasapohjaisia (kartta n:o 11, kuvat 13 ja 14). Kaikissa kuopissa oli pohjalla reunoja kiertävä voimakas hiiltyneen puun kerros, vahvuudeltaan n 15 - 20 cm. Kaivannon itäpuolisten nokimaakuoppien maa oli selvästi ympäröivää maata irtonaisempaa.

Kaivetun alueen pohjoisreunalla tumman maan vahvuus oli 10 - 20 cm (kuva 15), itäreunalla 3 - 4 cm, eteläreunalla 3 - 4 cm ja länsireunalla 4 - 20 cm. Kulttuurikerros ulottui heikkona ensimmäisessä kerroksessa myös kaivetun alueen ulkopuolelle, mistä kertovat likaiseksi värjäytynyt maa sekä muutamat iskokset ja keramiikkapalat alueen reunoilla, mutta katsoisin kuitenkin , että varsinainen muinaisjäännöksen keskus on sijainnut soranottoalueella sekä sen länsi- ja itäreunoilla, nyt kaivetulla alueella. Kaivausalueen koillisnurkassa, ruutujen 17/11-13 takana oli suuri maakivi, jonka halkaisija oli yli 3 m.

Nokikuopan, ruutu 16-17/10-11, IV kerroksesta otettu maanäyte sisälsi:

- runsaasti nokea ja hiiltä

Näyte ei sisältänyt:

- poltettua savea

- keramiikkaa

- kivilaji-iskoksia

- poltettua tai palamatonta luuta

- siemeniä, jyviä tai hiiltyneen puun lisäksi mitään muita kasvien subfossiilisia jäännöksiä, joiden halkaisija (\varnothing) > 1 mm

- kuonaa

Yhtään varmaa esinelöytöä ei alueelta löytynyt, mutta muutamat iskokset voisi mahdollisesti luokitella tilapäiskaapimiksi (TYA 156: 10, 14, 74). Iskokset olivat pääasiallisesti kvartssia tai itämerenporfyryä (kvartsiporfyry).

Keramiikka oli väriltään vaaleaa ja saveen sideaineena on käy-

tetty rakeista hiekkaa. Koristeluelementteinä esiintyvät erilaiset painanteet, kuopat ja viivat horisontaaleina kompositioina. Muutamissa suukappaleissa myös suun yläreuna on koristeltu poikittaisin painantein tai kuopin. Lisäksi astian ulko- ja sisäpinta on naarmutettu eri suuntaisin vedoin. Astian kaulaosa on heikosti profiloitu. Joukossa on paloja ainakin yhdestä melko laajasuisesta astiasta (TYA 156:79).

Ks. Meinander: Die Bronzezeit in Finnland, 1954 , s. 173 - 79.

Salo: Die frühromische Zeit in Finnland, SMYA 57, s. 175 - 76.

Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Kartat ja kuvat: sama

ARKISTOKAPPALE

III LK PISTE: PITKÄJÄRVENKALLIO No: 73 M 7322

KARTTALEHTI: 1132 10	KUNTA: Rauman mlk. 685
x= 6 770 529.900	KYLÄ: Vermuntila
y= 1 530 793.319	TILA: _____ RNo: _____
h= 43.0 N60 trig	OMISTAJA: _____
sm t= 141.5541	ILMAKUVA: _____

PAIKALLINEN ASEMA JA KULKU PISTEELLE: Rauman kaupungin kauppatorilta 10,2 km Turun suuntaan. Kääntyminen vasempaan Vermuntilan kylään. 1,8 km ja kääntyminen vasempaan. 150 m kääntyminen vasempaan, 80 m kääntyminen vasempaan. 700 m ja piste on vasemmalla kalliolla 300 m:n päässä.

MERKINTÖJÄ
ARKISTOSSA:

ENTISIÄ KOLMIOPISTEITÄ LÄHEISYYDESSÄ:

LASK: 1103/6

PISTEEN VALITSI: J. Varonen v. 19 73
RAKENS: J. Varonen v. 19 73
ILMAKUVALAVA: - v. 19

EPÄKESKISYYSPIIRROS YM:

54

MP 73

HIILINNYTTEET

n:o	ruutu	x	y	z	krs
1	13/4	50	36	185	I
2	17/2	83	10	198	II
3	14/6	20	0	205	III
4	14/5	34	66	209	IV
5	14/6	30	30	219	V
6	14/6	83	24	234	VI
7	15/10	90	0	230	VIII
8	14/6	50	40	248	VIII

MAANKYTE

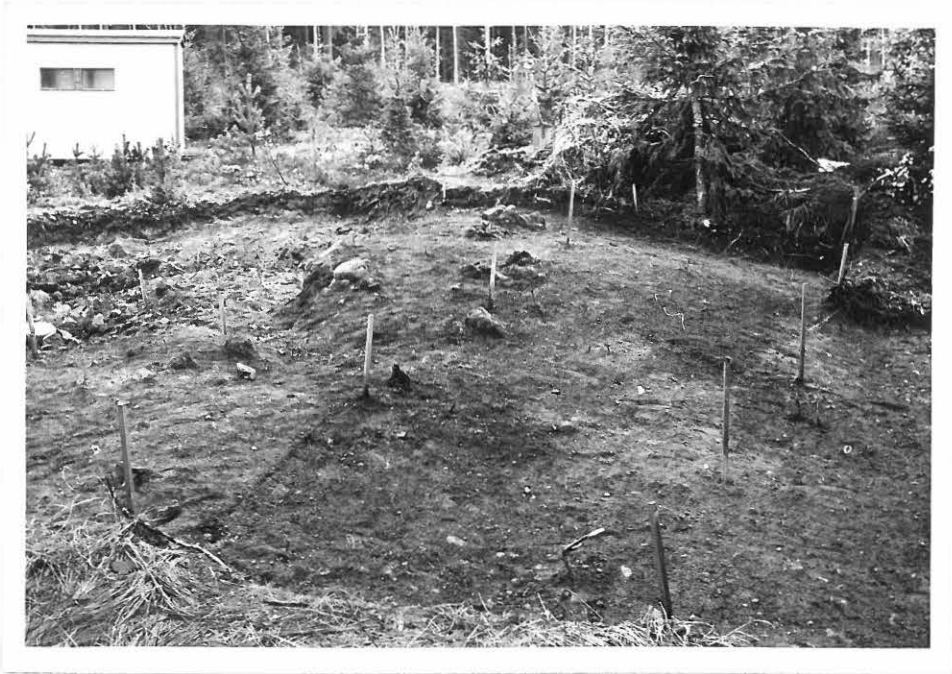
n:o	ruutu	x	y	z	krs
1	17/10	50	20	187	IV

TYA: 2536, kaivausalue ennen raivausta. Kuvattu lännestä.
Kuva 1

TYA: 2537, kaivausalue ennen raivausta. Kuvattu etelästä
Kuva 2

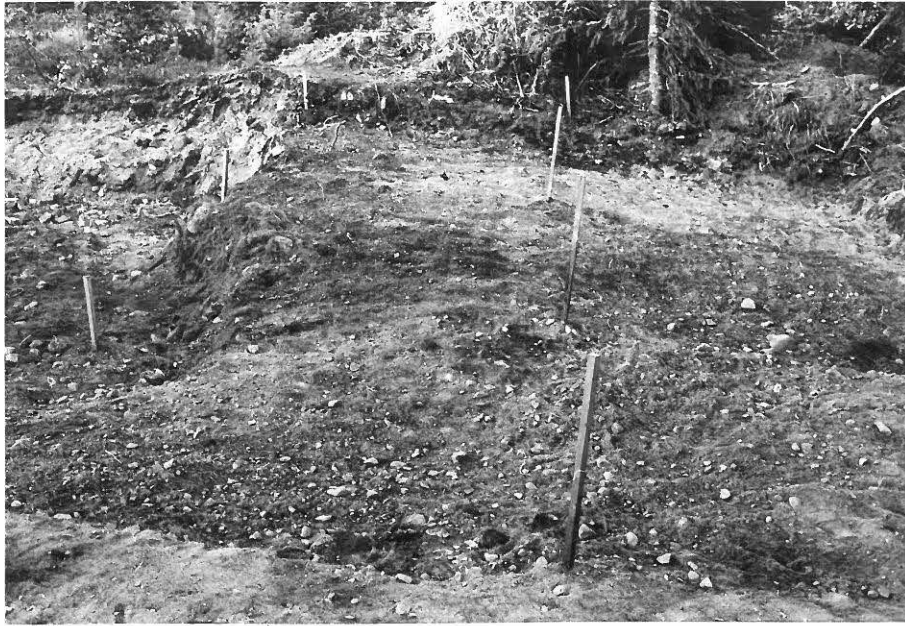
TYA: 2557, kaivannon itäpuoli, ruudut 10-17/10-15 II tasossa.
Kuvattu etelästä.

Kuva 6

TYA: 2560, ruudun 11-12/10 kiveys IIa tasossa, muu alue III ta-
sossa. Kuvattu etelästä.

Kuva 7

TYA: 2564, ruudut 12-17/10-13 IV tasossa. Kuvattu etelästä.
Kuva 9

TYA: 2565, ruudut 14-15/4-6 V tasossa. Kuvattu lounaasta.
Kuva 10

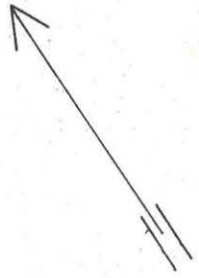
TYA 2567, ruudut 14-17/10-11 VI tasossa. Kuvattu etelästä.
Kuva 12

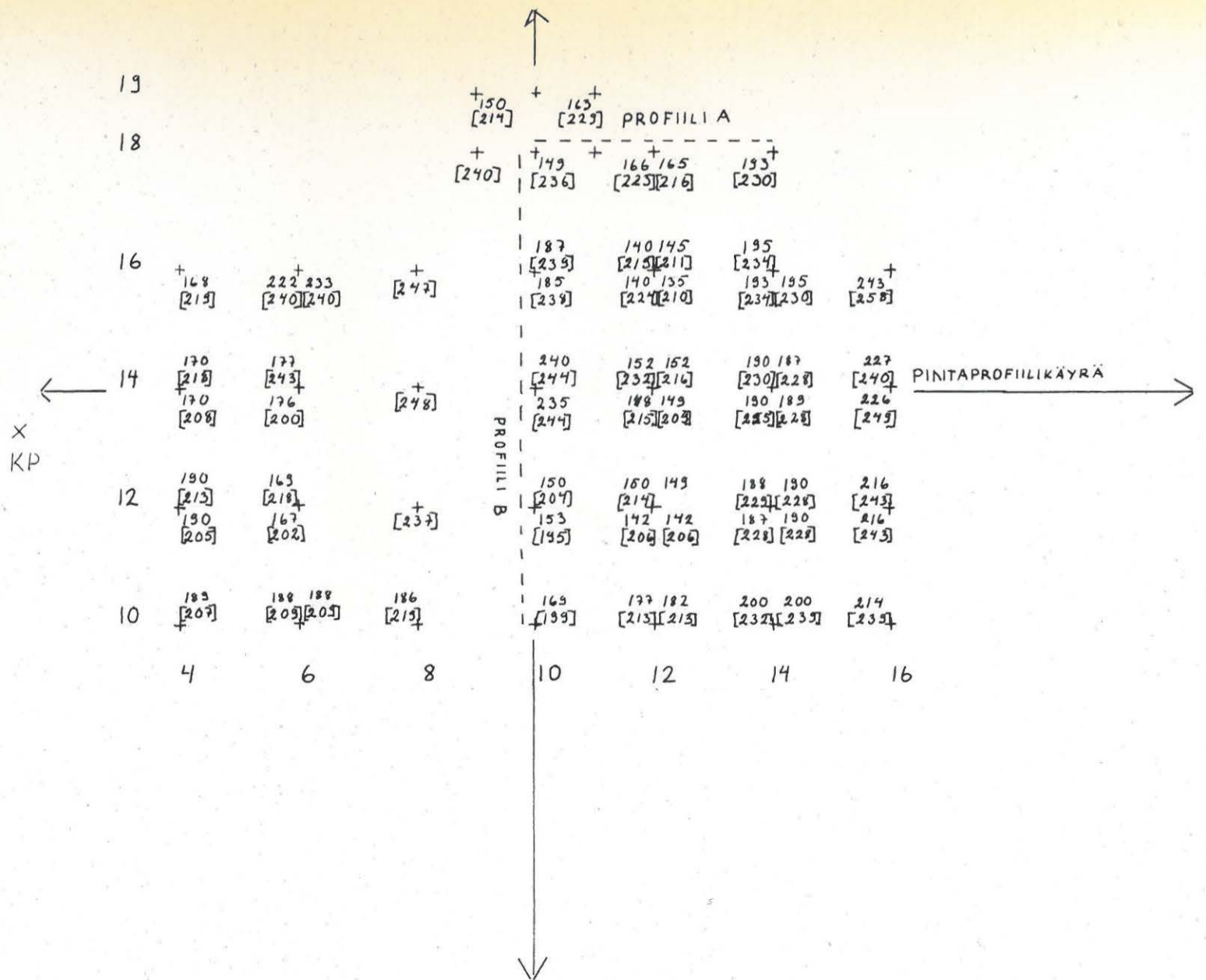
TYA 2555, profiili B. Kuvattu lännestä.
Kuva 14

RAUMA VERMUNTILA KALLIO, 1979

paalutus-, pinta- ja pohjapaaituskartta
 kartta n:o 1
 MK 1:100
 KP 125

x
KONE

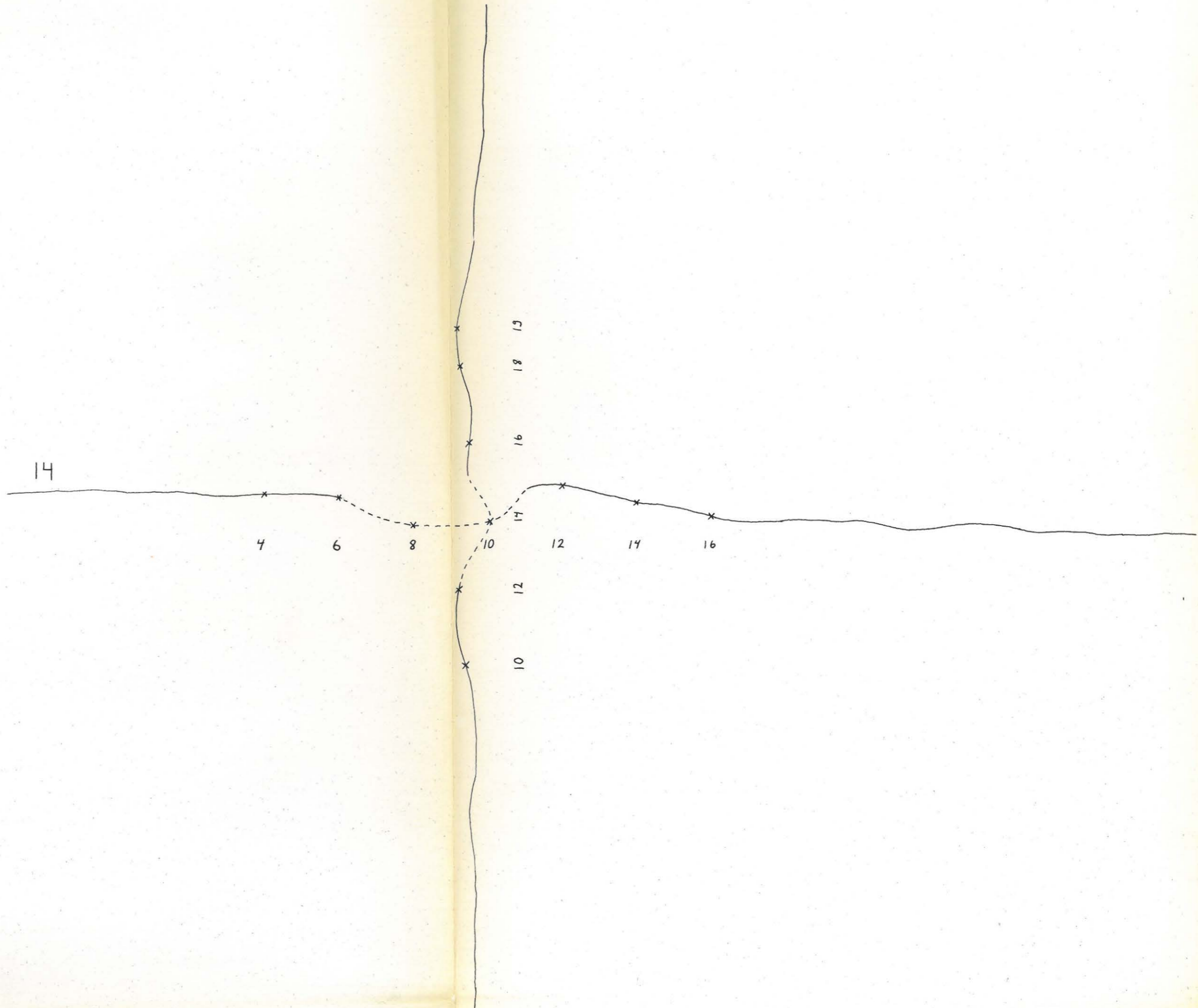
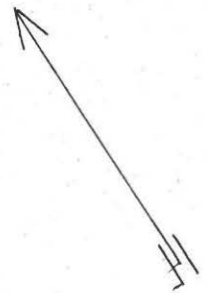
RAUMA VERMUNTILA KALLIO, 1979

pintaprofilikäyrit

kartta n:o 2

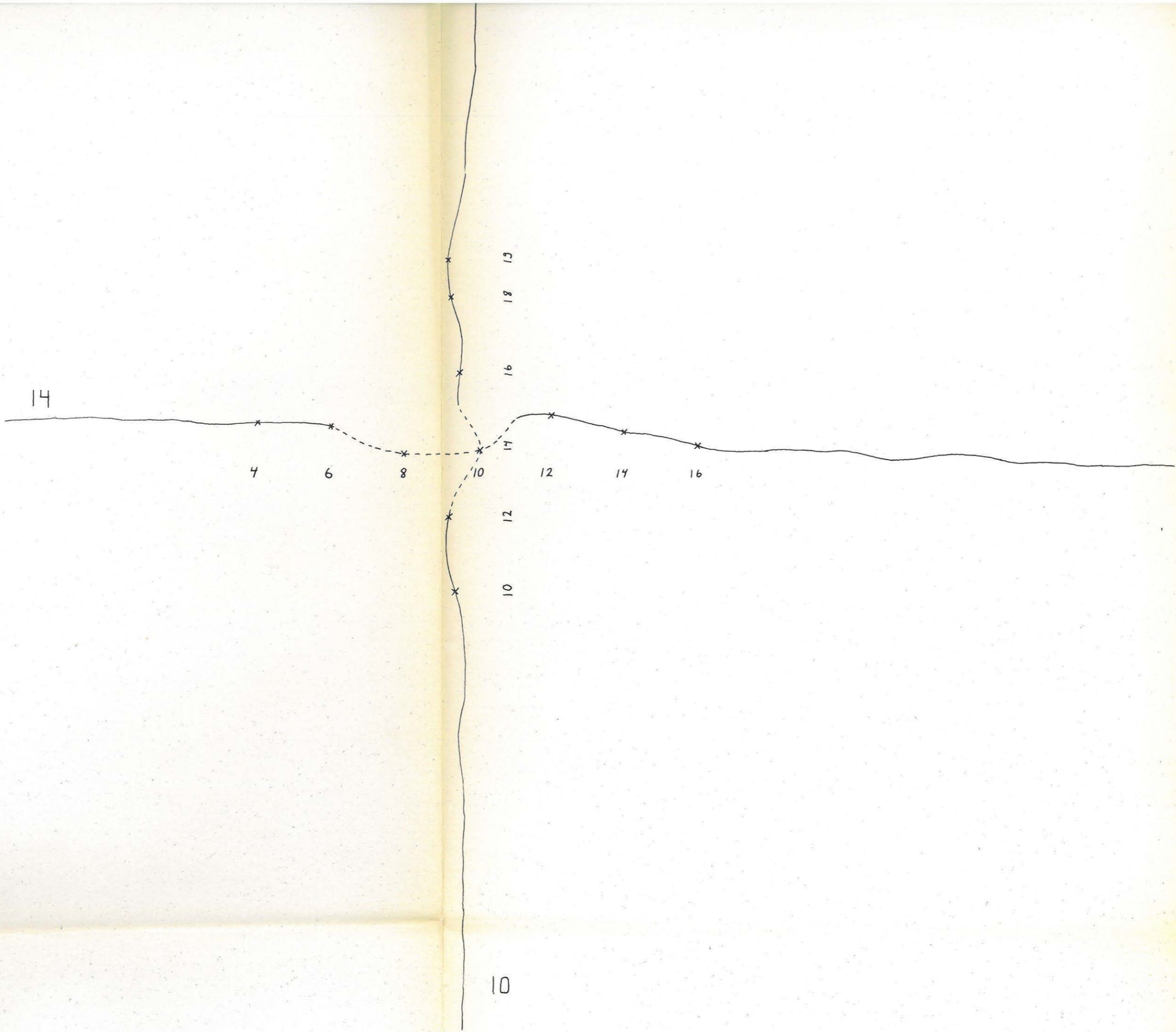
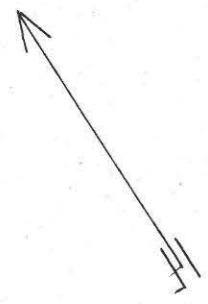
MK 1:100

KP 125

----- KAIVANTO

Kaivanto 11.0 2
MK 1:100
KP 125

----- KAIVANTO

RAUMA VERMUNTYLA KALLIO, 1979

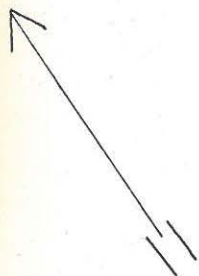
IIa taso

ruudut: 11-12/10-11

kartta n:o 4a

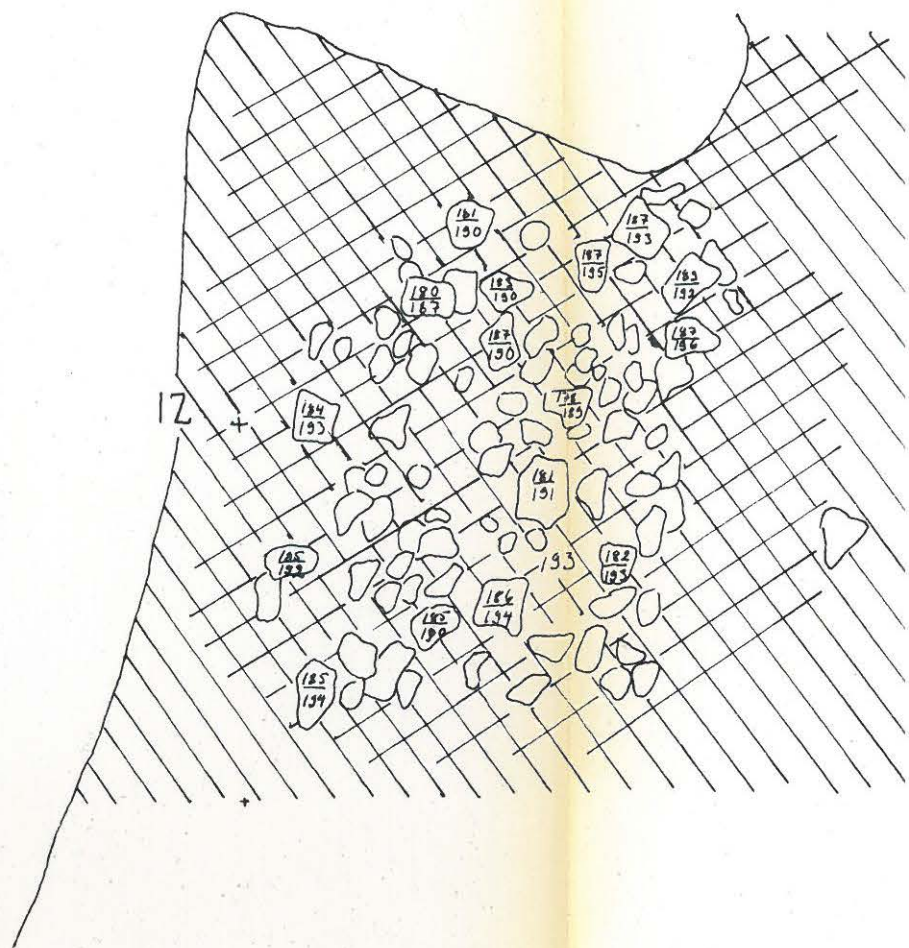
MK 1:20

KP 125

 NOKIMAA

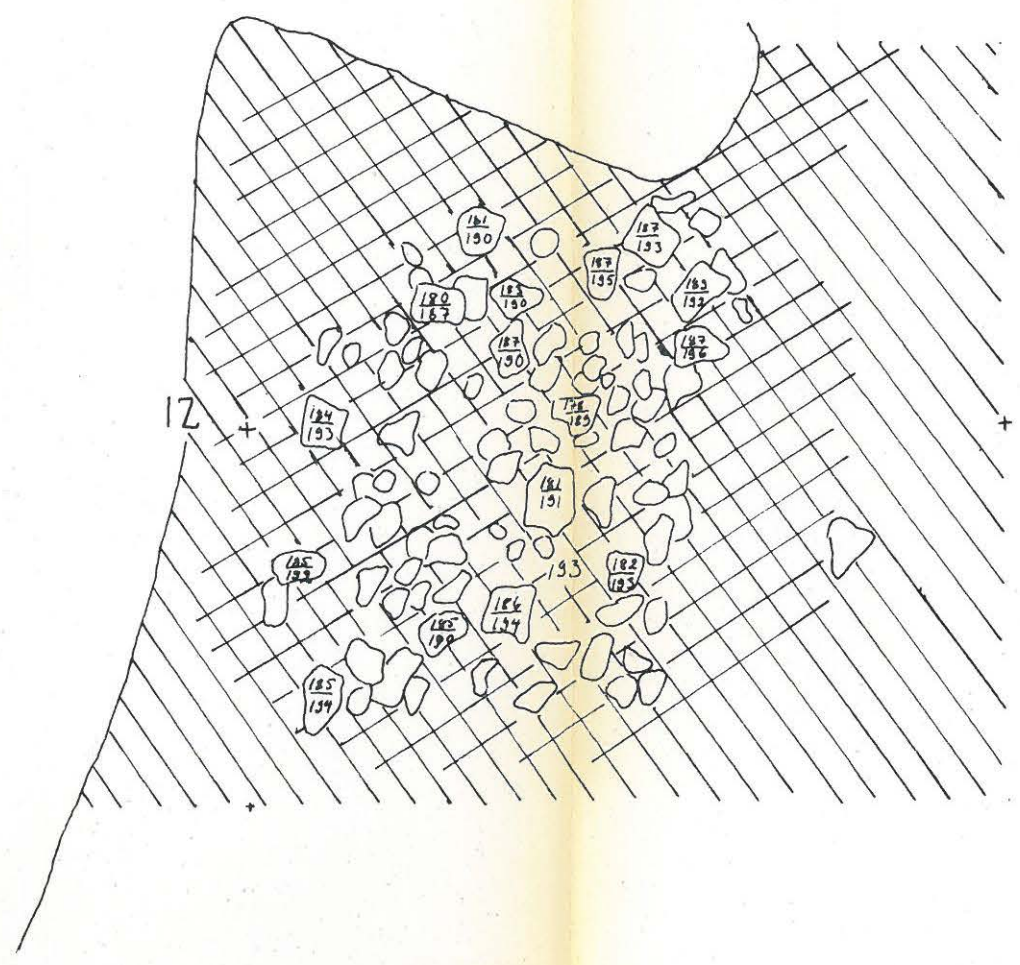
 KULTT.MAA

KALLIO, 1979

14 +

+

12 +

+

+ 10

+ 12